Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Hofman Bang, Niels

Titel: BREV TIL: Wad, Gregers FRA: Hofman Bang, Niels (1800-01-06)

Citation: Hofman Bang, Niels: ”BREV TIL: Wad, Gregers FRA: Hofman Bang, Niels (1800-01-06)”, i *Breve fra og til Gregers Wad 1790-1812*, H. H. THIELES BOGTRYKKERI, s. 79. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-002223923-000-shoot-L0022239230000023.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra og til Gregers Wad 1790-1812

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Læs Public Domain-erklæringen

8.

NIELS HOFMAN BANG

født 8 Juni 1776, Dattersøn af Erik Pontoppidan. (Forfatteren til Norges naturlige Historie og Danske Atlas). Han studerede først Jura derpaa Botanik hos M. Vahl. Reiste 1797 udenlands med Jacob Aall og P. E. Müller og var med I. W. Hornemann og L. Engelstoft i Pyrenæerne og Sydfrankrig 1799, hvorom følgende Brev handler. Han døde 1855.

Paris le 16 Nivose VIII

6te Januarii 1800.

S. T. Høistaerede Herr Professor

De er sikkert ei fornøiet med Hofman Bang, gode Hr Professor! ieg tilstaaer De har en Aarsag, men det er altid saa med mig at naar ieg engang har begyndt at giøre Opsættelse i at skrive, bliver det mig Dag for Dag, vanskeligere at rette min Feil. Jeg paa min Siide kunde ogsaa have Aarsag til klager, dersom ikke Deres mange Sysler gave Dem grundige Undskyldninger.

I October var ieg paa Veien til Edingbourg men da Englænderne efter Livstaget til Holland fandt for godt at jage mig med fieere Reisende tilbage til Republiqvens Grund, opholder ieg mig endnu denne Vinter her, hvor ieg i en vis Henseende er meget tilfreds med at min foresatte Reise ei er lykket, da ieg ellers ikke skuldet have havt Leilighed at høre Forelæsninger hos Haüy eller Vauquelin.

Afvigte Sommer har ieg tilbragt paa Reiser i Frankrigs sydlige Departementer og mit tre Maaneders Ophold i Pyrenæerne er en af de behageligste Epocher i mit Liv. Biergene der ere lige saa interessante som deres Beboere, og alt har i det heele langt mere tiltrækkende end Hartzen eller hvad anden Egn ieg saae i Tydskland.

s. 80Ierngruberne undtagne er der paa nærværende Tiid saare faa Værker som drives, da Erfaring har lært at den forfærdelige Omstyrtning som har havt Sted under Kiedens Formation, har saaledes vendt rundt Ertzgangene at man aldrig kan anlsegge Biergbygninger med Sandsynlighed om heldig Fortsættelse i Arbeidet.

Fra Bordeaux har ieg hiemsendt en Kasse med Jern og Brunsteens Stuffer fra Mont Roncie, Prehnitgranater i taet og kornet kalksteen Granit paa Kalk m. m. hvoraf ieg ved min Hiemkomst skal have den Fornøielse at meddeele dem Exemplarer.

Hvad Mineral Riget ellers lod mig savne af de skiønne Stuffer, (fra den geologiske Siide betragtet, blev ieg fuldkommen tilfreds) ieg havde troet at finde i Pyrenæerne, det erstattede Plante Riget til fulde, da der ikke gik nogen Dag forbi paa hvilken ieg jo høstede af en eller anden Klasse.

I Begyndelsen af August vilde ieg med samt min Reisekamerat Hornemann have giordt en Tour til Mont Serrat ved Barcelona; ieg var alt kommen til Perpignan, da Uroelighederne i Toulouse nødte mig til at forandre Planen og reise hid, hvor ieg ved min Ankomst havde den Fornøielse at møde den gode Prof. Vahl.

Hvorfor kunde ieg og ikke havt den Glæde at møde min Hr Ven her? — Jeg veed ei at ønske Dem noget behageligere end at giøre en Reise til Paris.

Troe mig det lønner Umagen, allerhelst for en Mand af Talent og Kundskaber som De. Jeg har ofte sagt Haüy at ieg hemmelig ventede at see Prof Vad komme hertil, og denne fortreffelige lærde har stedse forsikret mig at intet vilde være ham angenemere end at kunde kommunicere dem hvad De ønskede og igien af Dem erholde Underretning om et og andet som han ei nøie kiender. —

De giver vist nok min Efterladenhed Skyld i at Deres Værk ei endnu er reusseret mere, saa vel ieg som Haüy s. 81kunne med frelst Samvittighed skyde Skylden paa Republiqven, da Iournal des Mines hvori Recensionen skulde være indrykket, er for fleere Maaneder siden ophørt af Mangel paa Pend.

Tingenes nærværende Gang der igien giver alle paralytiske Lemmer Liv, lader haabe at Iournalen snart igien kommer for Dagen, og ieg har Haüy's Ord for at Deres Bog skal vorde hastigst bedømt.

Jeg har den Lykke i Vinter at høre et privat Forelaesning hos Ha ü y over Mineralogien hvor han følger den i hans endnu utrykte Verk [1)] antagne Methode, som har al den Præcision man kan vente sig af Mandens mineralogiske og mathematiske Kundskaber. Den af ham udfundne Maade at forklare Krystallernes Structur er især mærkelig og giver hans Lære, fra denne Høide, udmærket Fortrin for Werners; — Brud og Farve tager Haüy siælden i Betragtning med Bestemmelsen af Species, men derimod sees meget paa Mineraliernes Electricitet, dobbel Refraction etc.

Hos Vauquelin hører ieg et privat Cours over Chimie générate hvormed ieg finder mig særdeles tilfreds, kun fattes denne lærde et godt Foredrag. Jeg har Tilladelse at følge Fourcroy's Forelæsning i den Polytechniske Skole, men da det kun holdes 2 Gange i Decaden [2)] og paa ubeqvemme Timer følger ieg det siældent.

I afvigte Foraar sendte ieg Hr Professoren adskillige Mineralier med Hamelef, som ieg ønsker at vide om De har modtaget, dersom der endnu maatte fattes Dem noget veed De at ieg er her, og det bliver aldeles Deres egen Skyld om Dem fattes noget, som det stod i min Magt at forskaffe Dem.

Med April forlader ieg Paris, og reiser paa nye til s. 82Engeland, hvorhen ieg ei vilde skiøtte om at reise oftere, dersom ikke Agerdyrkningen var mit Hoved Fag, men da intet Land fortiener i denne Henseende meere Opmærksomhed, agter ieg endnu at tilbringe et Aar i Scotland, og vende hiem i Sommeren 1801. Skulde min Ven have hart, at min bekendte Frieheds Aand er Aarsag i at Engelænderne viiste mig tilbage, da lægge De aldeles ingen Vægt paa denne Grund, thi en Sachser (den ærligste Aristocrat nogen Skielm vil forlange) blev sendt tilbage med mig og flere som have tilstaaet et 6 Maaneders Ophold i Republiqven, haver havt samme Skiæbne.

Den snurrige Feiltagelse er dem vidt bekiendt! Gid jeg vidste hvem den eller de Sk. er som saaledes søge at sværte mig hos Regeringen at man alt har bestemt mig til Martyr for mine Grundsætninger, om ellers min Skæbne stod til afgjøre i Forgemakkeme! Iøvrigt skamme de sig ei ved Iacobineren, hvis største Feil sikkert bestaaer deri at han aldrig har sagt ondt om den franske Nation, eller funden Læsningen af en Rosseau eller Montesqvieu farlig.

Vauqvelin beskiæftiger sig i disse Dage med Granatens Analyse, dersom der gaves Dem Leilighed at sende mig nogle 100 grains af den fra Greenland, eller anden fra vort Norden, vilde ieg faae dem behandlede af denne berømte Chemiste.

Tilværelsen af Chromate de Fer tvivler ieg ei paa er Dem bekiendt; dette Mineral er endnu yderst siældent og findes kun i Haüy's og et par andre Samlinger; det blev ved en Hændelse fundet ved en Aae i et af de sydlige Departementer.

For nyelig har man og i Frankrig fundet uren Kalk Strontian sulfatéé, fibret (som den fra Sielland) er og i senere Tiider opdaget ved Tull.

Fourcroy's store chemiske Værk, som var under Pressen kan nu ei ventes for Dagen før om 7—8 Maaneder, af Mangel paa Penge.

s. 83Prof Vahl er begravet i Herbarier.

Mere.....Thorlac og Engelstoft hilser Dem forbindtligst.

De erindre stundom med Venskab

Deres hengivneste

N. HOFMAN BANG

Sons l'adresse de Mrs. Manthey

Secret, de la Legation.

P. S. Jeg venter mig snart den Glæde at have Brev fra Dem!